

Onderwerp

Consultatie Wet op de politieke partijen

Geachte mevrouw Bruins Slot,

In uw brief van 30 december 2022 nodigt u besturen van politieke partijen uit om te reageren op de Wet politieke partijen (Wpp) en de Evaluatiewet Wet financiering politieke partijen (Wfpp). Deze brief was aanleiding voor partijbesturen van verschillende politieke partijen om gezamenlijk na te denken over de gevolgen van de nieuwe regelgeving voor de partijorganisaties. Wij geven u graag de volgende aandachtspunten mee.

Een sterke democratische rechtstaat waarin politieke partijen op onafhankelijke en transparante wijze een brug slaan tussen de samenleving en de politieke besluitvorming. Dat is wat nodig is en waar partijbesturen aan willen bijdragen. Het wettelijk kader voor politieke partijen moet bijdragen aan een gezond politiek klimaat in Nederland. Een klimaat waarin partijen in verbinding staan met de samenleving, stem geven aan verschil en bijdragen aan besluitvorming en verantwoording. De praktijk laat zien dat dit in toenemende mate een uitdaging is en dat het samen oplossen van maatschappelijke problemen extra inspanningen vraagt. Partijbesturen zien hierin een belangrijke rol voor zichzelf weggelegd en willen onafhankelijk en transparant handelen, maar hebben op dit moment onvoldoende middelen en capaciteit om hieraan te voldoen.

Concreet vragen wij:

1. Heroverweeg de transparantieregels en heb oog voor proportionaliteit

Onze partijorganisaties zijn kleine organisaties met beperkte capaciteit. We steunen de wens van het kabinet om de kans op externe beïnvloeding te verkleinen. Maar voor een aantal maatregelen geldt dat de kosten niet opwegen tegen de baten. Hierbij valt te denken aan de verlaging van de publicatiegrens voor giften (van 4.500 naar 1.000 euro), het niet uitzonderen van legaten van het giftenplafond, en de eis om giften boven de 10.000 binnen drie dagen te melden. Het verlagen van de publicatiegrens en het niet uitzonderen van legaten verkleint de kans op externe beïnvloeding niet of nauwelijks, maar vergroot de administratieve lastendruk wel en heeft een afschrikkende werking op gevers. Een rapportageplicht binnen drie dagen is niet realistisch gelet op de omvang van onze administratieteams, en heeft weinig tot geen toegevoegde waarde voor de controle, waarvoor waarschijnlijk alsnog de jaarlijkse complete overzichten gebruikt zullen worden. Bovendien leiden de aangescherpte regels tot een toename van de controlekosten aangezien de accountant moet vaststellen of de boekhouding juist geactiveerd heeft.

2. Verhoog de totale subsidiebijdrage voor politieke partijen structureel

Vergeleken met andere Westerse democratieën blijft Nederland ver achter als het gaat om overheidssubsidie voor politieke partijen.¹ In 2017 bedraagt de Nederlandse subsidie 1 euro per kiezer. Dat is een stuk lager dan democratieën als Zweden (2,50), Oostenrijk (4,60) en België (7,80) en begrenst de mogelijkheden van Nederlandse politieke partijen om hun taken te vervullen.

¹ Ingrid van Biezen, De financiering van politieke partijen – een internationale vergelijking (Den Haag, 2017), p. 12.

Het totale subsidiebedrag voor landelijke partijen, wat dus in vergelijking al zeer laag is, wordt ook over een toenemend aantal partijen uitgesmeerd. Het aantal partijen is tussen 2002 en 2021 met 7 toegenomen. Bovendien wordt het totaalbedrag per 2025 afgebouwd door een verlaging van de Jettengelden. Dit in combinatie met de toegenomen lastendruk en beperkingen ten aanzien van inkomsten uit giften is onacceptabel. We pleiten voor een structurele verbetering van de subsidiebijdrage, waarbij het terugdraaien van de geplande verlaging van de Jettengelden per 2025 een logische eerste stap is.

3. Bied duidelijkheid over de rol van de nieuw op te richten Autoriteit

Het is niet duidelijk wat de nieuw op te richten Autoriteit voor onze partijorganisaties gaat betekenen. We maken ons zorgen over de uitvoerbaarheid van het register voor politieke advertenties. Daarnaast krijgt de Autoriteit het mandaat om sancties op te leggen en om 'uit eigen beweging onderzoek te doen'. Dat laatste is kwetsbaar gelet op de veelheid aan taken die reeds op de tafels van partijorganisaties liggen. De nieuwe Autoriteit kan van meerwaarde zijn als die zich richt op zaken die nu niet uitgevoerd worden, zoals het aanwijzen van neveninstellingen van politieke partijen.

4. Versoepel de voorgestelde regelgeving voor lokale partijen en afdelingen

We waarderen de ruimte die het wetsvoorstel aan lokale partijen biedt, maar de kosten en baten zijn hier niet in balans. De hoeveelheid regelgeving in het wetsvoorstel is fors en staat op gespannen voet met het karakter en de inrichting van lokale afdelingen. De lokale afdelingen worden bestuurd door vrijwilligers die zich willen inzetten voor hun gemeenschap. Het is zeer de vraag of afdelingen kunnen voldoen aan deze eisen en of de risico's deze regelgeving rechtvaardigen. Om die reden vragen wij u de transparantieregels voor lokale partijen te heroverwegen met oog voor proportionaliteit. Dit zou minstens moeten betekenen dat de bijdrage per zetel (250 euro) beschikbaar wordt gesteld zonder daaraan de voorwaarde te verbinden dat zij hoge giften binnen drie weken melden. Ook maken wij ons er hard voor dat de financiële ondersteuning voor lokale partijen permanent wordt gemaakt, gezien zij zich veel moeilijker zullen kunnen organiseren.

Net als u willen wij ons maximaal inspannen voor de democratische rechtsstaat. We zijn ervan overtuigd dat financiering van de politieke partijen daarbij een belangrijke randvoorwaarde is. En we delen uw overtuiging dat ook de lokale politieke partijen gefaciliteerd moeten worden om volwaardig deel uit te kunnen maken van het politieke landschap. We zijn blij met de inzet van het kabinet om partijbesturen goed te betrekken in dit traject en blijven graag met u in gesprek. We zien uit naar uw reactie op de punten in deze brief.

Hoogachtend,

Namens de partijbesturen van de volgende politieke partijen:

Erik Stegink
Partijvoorzitter BBB

Katinka Eikelenboom
Partijvoorzitter GroenLinks

Rebekka Timmer
Partijvoorzitter BIJ1

Adrien de Boer
Partijvoorzitter JA21

Hans Huibers
Partijvoorzitter CDA

Esther-Mirjam Sent
Partijvoorzitter PvdA

Ankie van Tatenhove
Partijvoorzitter ChristenUnie

Ruud van der Velden
Partijvoorzitter PvdD

Victor Everhardt
Partijvoorzitter D66

Ejder Köse
Partijvoorzitter DENK

Thierry Baudet
Partijvoorzitter FvD

Dick van Meeuwen
Partijvoorzitter SGP

Rob Keijzers
Partijvoorzitter Volt

Eric Wetzels
Partijvoorzitter VVD